ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 17ης Σεπτεμβρίου 2013*

«Προσφυγή ακυρώσεως — Οριστική έκδοση του γενικού προϋπολογισμού της Ένωσης για το δημοσιονομικό έτος 2011 — Πράξη του Προέδρου του Κοινοβουλίου διαπιστώνουσα την οριστική έκδοση — Άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ — Έκδοση από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο του ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης — Άρθρο 314, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ — Αρχή της θεσμικής ισορροπίας — Αρχή της κατανομής των εξουσιών — Καθήκον καλόπιστης συνεργασίας — Τήρηση του ουσιώδους τύπου»

Στην υπόθεση C-77/11,

με αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, που ασκήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2011,

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τους G. Maganza και M. Βιτσεντζάτο,

προσφεύγον,

υποστηριζόμενο από το

Βασίλειο της Ισπανίας, εκπροσωπούμενο από την N. Díaz Abad,

παρεμβαίνον,

κατά

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπροσωπούμενου από τους C. Pennera και R. Passos, καθώς και από την D. Gauci και τον R. Crowe,

καθού,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Rosas και M. Berger, προέδρους τμήματος, E. Levits, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, J.-J. Kasel (εισηγητή), M. Safjan και D. Šváby, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: V. Tourrès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 14ης Μαΐου 2013,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή του, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζητεί την ακύρωση της πράξεως 2011/125/ΕΕ, Ευρατόμ του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2010, με την οποία ο τελευταίος διαπίστωσε την περάτωση της κινηθείσας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 314 ΣΛΕΕ διαδικασίας και την οριστική έκδοση του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2011 (ΕΕ 2011, L 68, σ. 1, στο εξής: προσβαλλόμενη πράξη).

Το νομικό πλαίσιο

2 Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, ΣΕΕ, «[τ]ο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκεί, από κοινού με το Συμβούλιο, νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα [...]». Αντιστοίχως, το άρθρο 16, παράγραφος 1, ΣΕΕ ορίζει ότι «[τ]ο Συμβούλιο ασκεί, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα [...]».

3 Το άρθρο 314 ΣΛΕΕ καθορίζει τα στάδια και τις προθεσμίες που πρέπει να τηρούνται κατά τη δημοσιονομικού χαρακτήρα διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού. Το Κοινοβούλιο διαθέτει πλέον τις ίδιες εξουσίες με το Συμβούλιο για το σύνολο των δαπανών του προϋπολογισμού. Επιπλέον, το Συμβούλιο δεν μπορεί να επιβάλει έναν προϋπολογισμό όταν δεν υφίσταται συμφωνία του Κοινοβουλίου. Αντιθέτως, όπως προκύπτει από το άρθρο 314, παράγραφος 7, ΣΛΕΕ, το Κοινοβούλιο, σε ορισμένες περιπτώσεις, ήτοι με σημαντικούς περιορισμούς όσον αφορά τις σχετικές ψηφοφορίες, μπορεί να έχει τον τελευταίο λόγο και να περατώνει τη διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού χωρίς τη συμφωνία του Συμβουλίου.

4 Οι διατάξεις του άρθρου 314 ΣΛΕΕ που συνδέονται στενότερα με την υπό κρίση προσφυγή είναι το πρώτο εδάφιο και η παράγραφος 9 του άρθρου αυτού.

5 Κατά το άρθρο 314, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «[τ]ο [...] Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης [...]».

6 Το άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ ορίζει ότι, «[ό]ταν περατωθεί η διαδικασία που προβλέπεται στο παρόν άρθρο, ο [Π]ρόεδρος του [...] Κοινοβουλίου διαπιστώνει ότι ο προϋπολογισμός έχει οριστικώς εκδοθεί».

Το ιστορικό της διαφοράς και η προσβαλλόμενη πράξη

7 Στις 15 Δεκεμβρίου 2009 το Συμβούλιο υπενθύμισε στο Κοινοβούλιο το προνόμιό του δυνάμει της Συνθήκης ΛΕΕ ως συναρμόδιο όργανο για την έκδοση της νομοθετικής πράξεως περί εγκρίσεως του προϋπολογισμού, προτείνοντας να υπογράψει την πράξη εγκρίσεως του προϋπολογισμού από κοινού με τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου.

8 Ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου, παρά το αίτημα του Συμβουλίου, προέβη στις 17 Δεκεμβρίου 2009 μόνος στην έκδοση και στην υπογραφή του ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2010.

9 Στις 12 Νοεμβρίου 2010, στο πλαίσιο της διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2011, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου απηύθυνε στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου έγγραφο με το οποίο εξέθεσε ότι, κατόπιν της ενάρξεως της ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου και ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου πρέπει να συνυπογράφουν την πράξη εγκρίσεως του ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης, καθόσον τα δύο αυτά θεσμικά όργανα είναι συναρμόδια για την έκδοση της ως άνω πράξεως. Η εν λόγω πράξη πρέπει να διακρίνεται από την πράξη του Προέδρου του Κοινοβουλίου που διαπιστώνει, σύμφωνα με το άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ, την οριστική έκδοση του προϋπολογισμού.

10 Στις 10 Δεκεμβρίου 2010 το Συμβούλιο έλαβε τη θέση του επί του σχεδίου προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2011. Επισύναψε σε παράρτημα της θέσεως αυτής σχέδιο αποφάσεως του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί θεσπίσεως του γενικού προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2011.

11 Με έγγραφο της 14ης Δεκεμβρίου 2010, το οποίο περιήλθε στο Συμβούλιο στις 17 Δεκεμβρίου 2010, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου επισήμανε ότι δεν συμμεριζόταν την άποψη του Συμβουλίου ότι η πράξη εγκρίσεως του προϋπολογισμού της Ένωσης έπρεπε να υπογράφεται από τους προέδρους των δύο αυτών θεσμικών οργάνων.

12 Στις 15 Δεκεμβρίου 2010, κατόπιν της ψηφίσεως του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2011 από την ολομέλεια του Κοινοβουλίου, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου δήλωσε ότι «το Κοινοβούλιο [...] εγκρίνει τη θέση του Συμβουλίου σχετικά με το σχέδιο γενικού προϋπολογισμού 2011 χωρίς καμία τροποποίηση. Σαφώς, δεν μπορώ παρά να δηλώσω εξ ονόματος του Συμβουλίου ότι είμαι ικανοποιημένος με την κοινή μας συμφωνία επί του προϋπολογισμού για το 2011».

13 Την ίδια ημέρα, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου απηύθυνε στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου επιστολή με την οποία εξέφραζε την ικανοποίησή του για την εκ μέρους του Κοινοβουλίου υπερψήφιση του σχεδίου προϋπολογισμού 2011, υπενθυμίζοντας παράλληλα ότι η Συνθήκη ΛΕΕ ορίζει ότι ο προϋπολογισμός θεσπίζεται από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Επισύναψε στην εν λόγω επιστολή σχέδιο αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2011, υπογεγραμμένο από τον ίδιο, το οποίο διαβιβαζόταν στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου προκειμένου αυτός να το συνυπογράψει.

14 Επίσης στις 15 Δεκεμβρίου 2010 εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη. Το μοναδικό άρθρο της πράξεως αυτής, υπογραφόμενης μόνον από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου, ορίζει ότι «[η] διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 314 ΣΛΕΕ περατώθηκε και ο γενικός προϋπολογισμός της [...] Ένωσης για το οικονομικό έτος 2011 εγκρίθηκε οριστικά».

Αιτήματα των διαδίκων και διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

15 Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη πράξη·

— να κρίνει ως οριστικά τα αποτελέσματα του προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2011 μέχρι τη θέσπιση του προϋπολογισμού αυτού με νομοθετική πράξη σύμφωνη με τις Συνθήκες, και

— να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

16 Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή του Συμβουλίου, και

— να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

17 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2011 επετράπη στο Βασίλειο της Ισπανίας να παρέμβει υπέρ του Συμβουλίου.

Επί της προσφυγής

Επιχειρήματα των διαδίκων

18 Προς στήριξη της προσφυγής του το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η Συνθήκη της Λισσαβώνας τροποποίησε σημαντικά τη διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού, καθιστώντας το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ισότιμους εταίρους, ιδίως με την κατάργηση της διακρίσεως μεταξύ υποχρεωτικών και μη υποχρεωτικών δαπανών και με τον περιορισμό σε μία μόνο ανάγνωση του σχεδίου του προϋπολογισμού από τα δύο εμπλεκόμενα θεσμικά όργανα.

19 Κατά την άποψη του Συμβουλίου, η κύρια αλλαγή συνίσταται στο άρθρο 314, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Η διάταξη αυτή, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με άλλες διατάξεις των Συνθηκών, επιτάσσει έκτοτε, στο τέλος της διαδικασίας, την κοινή έκδοση νομοθετικής πράξεως φέρουσας την υπογραφή των προέδρων των δύο ως άνω οργάνων.

20 Ως εκ τούτου, παύει πλέον η ισχύουσα υπό το κράτος της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας πρακτική κατά την οποία ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου διαπιστώνει μόνος το πέρας της διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού.

21 Η προσφυγή του Συμβουλίου περιλαμβάνει τέσσερις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος λόγος στηρίζεται σε ανυπαρξία νομοθετικής πράξεως εγκρίνουσας τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης συνυπογραφόμενης από τους προέδρους των δύο αρμοδίων οργάνων κατά παράβαση των άρθρων 288 ΣΛΕΕ, 289 ΣΛΕΕ, 296 ΣΛΕΕ και 314 ΣΛΕΕ. Ο δεύτερος λόγος στηρίζεται σε μη τήρηση της αρχής της θεσμικής ισορροπίας που καθιερώνει το άρθρο 314 ΣΛΕΕ. Ο τρίτος λόγος στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της κατανομής των εξουσιών και σε παράβαση του καθήκοντος καλόπιστης συνεργασίας που καθιερώνει το άρθρο 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ. Ο τέταρτος λόγος, που προβάλλεται επικουρικώς, στηρίζεται σε παράβαση ουσιώδους τύπου.

22 Πρώτον, το Συμβούλιο φρονεί ότι, κατ' εφαρμογήν της μεταρρυθμίσεως που προκύπτει από τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης καθώς και οι διορθωτικοί προϋπολογισμοί πρέπει πλέον να θεσπίζονται με κοινή νομοθετική πράξη. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο εκτιμά ότι είναι παρωχημένη η νομολογία που προκύπτει από την απόφαση της 3ης Ιουλίου 1986, 34/86, Συμβούλιο κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1986, σ. 2155), και ειδικότερα από τη σκέψη 8 της αποφάσεως αυτής, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου είναι εκείνος ο οποίος διαπιστώνει τυπικά ότι έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία του προϋπολογισμού με την οριστική έγκριση του προϋπολογισμού και προσδίδει με τον τρόπο αυτόν υποχρεωτική ισχύ στον προϋπολογισμό, τόσο έναντι των οργάνων όσο και έναντι των κρατών μελών.

23 Κατά το Συμβούλιο, από το άρθρο 314 ΣΛΕΕ προκύπτει σαφώς ότι το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, θεσπίζοντας τον προϋπολογισμό, αποφασίζουν πλέον «με ειδική νομοθετική διαδικασία». Η διαδικασία αυτή πρέπει να καταλήγει, κατά το άρθρο 289, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, στην έκδοση νομοθετικής πράξεως. Η πράξη αυτή πρέπει να λαμβάνει τη μορφή κανονισμού, οδηγίας ή ακόμα αποφάσεως, σύμφωνα με τα άρθρα 288 ΣΛΕΕ και 289, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

24 Επιπλέον, το Συμβούλιο συνάγει από την ισότητα των εξουσιών που αναγνωρίζονται στα δύο θεσμικά όργανα ότι πρόκειται για μια ειδική νομοθετική διαδικασία ιδιαίτερου είδους, καθόσον περιλαμβάνει δύο κύρια αρμόδια όργανα.

25 Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι, όπως και η συνήθης νομοθετική διαδικασία που εκτίθεται στο άρθρο 294 ΣΛΕΕ, το άρθρο 314 ΣΛΕΕ προβλέπει ρητώς για τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης τη συμφωνία των δύο οργάνων επί ενός κοινού κειμένου συντασσομένου στο πλαίσιο της επιτροπής συνδιαλλαγής.

26 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 297, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, οι νομοθετικές πράξεις που εκδίδονται με ειδική νομοθετική διαδικασία υπογράφονται, καταρχήν, από τον πρόεδρο του θεσμικού οργάνου που τις εκδίδει. Επομένως, δεδομένου ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης είναι μια κοινή νομοθετική πράξη, η τελική πράξη πρέπει κατ' ανάγκη να φέρει την υπογραφή των προέδρων των δύο αρμοδίων οργάνων.

27 Εξ αυτού προκύπτει ότι η πράξη του Προέδρου του Κοινοβουλίου που διαπιστώνει την οριστική έκδοση του ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης δεν μπορεί να συνιστά νομοθετική πράξη επί τη βάσει της Συνθήκης ΛΕΕ.

28 Δεύτερον, το Συμβούλιο εκτιμά ότι ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου, υπογράφοντας μόνος τον προϋπολογισμό για το οικονομικό έτος 2011, ανέτρεψε τη νέα θεσμική ισορροπία που δημιούργησε το άρθρο 314 ΣΛΕΕ. Επομένως, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου ενήργησε καθ' υπέρβαση εξουσίας.

29 Τρίτον, το Συμβούλιο υπενθυμίζει τις προσπάθειες που κατέβαλε προς εύρεση μιας αμοιβαίως αποδεκτής λύσεως. Ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου, παραλείποντας να λάβει υπόψη τις προσπάθειες αυτές, παρέβη το καθήκον της καλόπιστης συνεργασίας που πρέπει να πρυτανεύει στις σχέσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ.

30 Τέταρτον, το Συμβούλιο φρονεί ότι η προσβαλλόμενη πράξη πρέπει να ακυρωθεί λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η πράξη αυτή εκδόθηκε χωρίς να υπάρχει συμφωνία επί του είδους της πράξεως που θα διαπιστώνει την οριστική έκδοση του ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης.

31 Εν πάση περιπτώσει και μέχρις άρσεως της διαπιστωνόμενης παρανομίας, το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να διατηρήσει τα αποτελέσματα του προϋπολογισμού του έτους 2011 για το υπ' όψη έτος, σύμφωνα με το άρθρο 264, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

32 Το Βασίλειο της Ισπανίας συμμερίζεται ανεπιφύλακτα τα επιχειρήματα του Συμβουλίου.

33 Το Κοινοβούλιο αναγνωρίζει ότι κατά τη διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενεργούν από κοινού με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας. Τούτο συνέβη στην περίπτωση του ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2011. Η εν λόγω συνεργασία δεν κατέληξε, ωστόσο, όπως μια συνήθης νομοθετική διαδικασία, σε αυτοτελή πράξη έχουσα τη μορφή κανονισμού, οδηγίας ή αποφάσεως.

34 Το Κοινοβούλιο υπενθυμίζει ότι το ίδιο το Συμβούλιο παραδέχεται ότι η συμφωνία επί του σχεδίου προϋπολογισμού μεταξύ των δύο αρμοδίων οργάνων δεν μπορεί να παραγάγει μόνη της έννομα αποτελέσματα.

35 Συγκεκριμένα, για να μπορέσει ο προϋπολογισμός να παραγάγει έννομα αποτελέσματα έναντι τόσο των οργάνων όσο και των κρατών μελών, απαιτείται παρέμβαση του Προέδρου του Κοινοβουλίου, όπως προκύπτει από το άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ. Η εν λόγω παρέμβαση συνιστά μια συμπληρωματική πράξη, όπως υπενθύμισε ο γενικός εισαγγελέας G. F. Mancini με τις προτάσεις του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Συμβούλιο κατά Κοινοβουλίου.

36 Κατά το Κοινοβούλιο, η πράξη του Προέδρου του στηρίζεται σε ίδια εξουσία του Προέδρου του θεσμικού αυτού οργάνου. Στηρίζεται στον έλεγχο του νομότυπου της περατούμενης διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού. Πρόκειται λοιπόν για αυτοτελή πράξη, η οποία δεν αποτελεί την

έκφραση μιας κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας και μπορεί να εξομοιωθεί προς έλεγχο από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου της συμφωνίας της διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού προς τη Συνθήκη ΣΛΕΕ.

37 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, το Κοινοβούλιο αποκρούει το επιχείρημα του Συμβουλίου ότι το άρθρο 314 ΣΛΕΕ συνεπάγεται την έκδοση μιας κοινής νομοθετικής πράξεως στο τέλος της σχετικής διαδικασίας ώστε να προσδοθεί υποχρεωτική ισχύ στον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης.

38 Εάν βούληση των συντακτών της Συνθήκης της Λισσαβώνας ήταν η μεταρρύθμιση των εξουσιών του Προέδρου του Κοινοβουλίου στο τέλος της διαδικασίας, δεν θα είχαν διατηρήσει στο άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ διάταξη ανάλογη προς αυτήν του άρθρου 272, παράγραφος 7, ΕΚ.

39 Κατά το Κοινοβούλιο, η ιδιαιτερότητα του προϋπολογισμού οφείλεται στη φύση του ως πράξεως καθαρά λογιστικού χαρακτήρα, η οποία περιέχει αποκλειστικώς προβλέψεις εσόδων και πιστώσεων που απαιτούν, σε δεδομένη χρονική στιγμή, την έκδοση μιας βασικής πράξεως προκειμένου να καταστούν εγκρίσεις δαπανών. Λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας αυτής, το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης θεσπίζεται με μια διαδικασία sui generis που λαμβάνει υπόψη την ανάγκη επισημοποιήσεως της εγκρίσεώς του πριν από το τέλος του έτους, προκειμένου να αποφεύγεται το σύστημα των «προσωρινών δωδεκατημορίων».

40 Βάσει των στοιχείων αυτών, η Συνθήκη ΣΛΕΕ δεν προβλέπει να υπογράφεται η πράξη εγκρίσεως του προϋπολογισμού από τους προέδρους των δύο αρμοδίων οργάνων.

41 Υπενθυμίζοντας την ιδιαιτερότητα της διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού σε σχέση με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, το Κοινοβούλιο αρνείται την άποψη ότι κανένα θεσμικό όργανο δεν έχει συναφώς τον τελευταίο λόγο σε σχέση με το άλλο, καθόσον το προς έγκριση σχέδιο πρέπει να αποτελέσει το αντικείμενο συναποφάσεως.

42 Επ' αυτού, το Κοινοβούλιο υπενθυμίζει το άρθρο 314, παράγραφος 7, ΣΛΕΕ, που προβλέπει την περίπτωση όπου ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου διαπιστώνει ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης εκδίδεται μολονότι το Συμβούλιο έχει απορρίψει το κοινό σχέδιο, καταρτισθέν κατόπιν διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο της επιτροπής συνδιαλλαγής.

43 Πεπεισμένο ότι ενήργησε σύμφωνα με το γράμμα και το πνεύμα της Συνθήκης ΣΛΕΕ, το Κοινοβούλιο φρονεί ότι ουδόλως παραβίασε την αρχή της κατανομής των εξουσιών. Αυτό θα συνέβαινε, αντιθέτως, αν είχε αποδεχθεί τη θέση του Συμβουλίου να περατώσει τη διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού με έκδοση αυτοτελούς νομοθετικής πράξεως, πράγμα που είναι ίδιον της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας.

44 Τέλος, το Κοινοβούλιο αρνείται το επιχείρημα ότι δεν τήρησε το καθήκον της καλόπιστης συνεργασίας που προβλέπει το άρθρο 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ο πρόεδρος του θεσμικού αυτού οργάνου είχε ενημερώσει το Συμβούλιο σχετικά με τη θέση του στις 14 Δεκεμβρίου 2010, προηγουμένη της ψηφίσεως του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2011 στο Κοινοβούλιο.

45 Ομοίως, το Κοινοβούλιο, πεπεισμένο ότι τήρησε, από τη στιγμή της συντάξεως του κοινού σχεδίου, τους όρους του άρθρου 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ αρνείται τη μομφή που του προσάπτει το Συμβούλιο σχετικά με παράβαση ουσιώδους τύπου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

46 Πρέπει να υπομνησθεί, καταρχάς, ότι η διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού της Ένωσης διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 314 ΣΛΕΕ. Το άρθρο 314, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει ότι ο προϋπολογισμός εγκρίνεται με ειδική νομοθετική διαδικασία.

47 Η επιχειρηματολογία του Συμβουλίου που αποτελεί τη βάση των τριών πρώτων λόγων, με την οποία εξομοιώνεται η διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού προς τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, που προβλέπεται στο άρθρο 294 ΣΛΕΕ, πρέπει να απορριφθεί εκ προοιμίου. Πράγματι, οι διάφορες διατάξεις του άρθρου 314 ΣΛΕΕ προβλέπουν μιαν ειδική νομοθετική διαδικασία για την έγκριση του προϋπολογισμού της Ένωσης, προσαρμοσμένη στην ιδιαιτερότητα του τελευταίου, η οποία περατώνεται με την πράξη περί της οποίας γίνεται λόγος στην παράγραφο 9 του άρθρου αυτού. Δυνάμει της διατάξεως αυτής, «[ό]ταν περατωθεί η διαδικασία [εγκρίσεως του προϋπολογισμού της Ένωσης], ο [Π]ρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαπιστώνει ότι ο προϋπολογισμός έχει οριστικώς εκδοθεί».

48 Επιβάλλεται η διαπίστωση, στη συνέχεια, ότι η προσβαλλόμενη πράξη στηρίζεται στο άρθρο 314 ΣΛΕΕ, ιδίως στην παράγραφο 9 του άρθρου αυτού.

49 Προκύπτει, όμως, από το γράμμα του άρθρου 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ ότι η στηριζόμενη στη διάταξη αυτή πράξη περατώνει τη διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού της Ένωσης και υπογράφεται μόνον από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου.

50 Επομένως, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν το Συμβούλιο και το Βασίλειο της Ισπανίας, η διαδικασία εγκρίσεως του προϋπολογισμού που προβλέπεται στο άρθρο 314 ΣΛΕΕ δεν περατώνεται με πράξη την οποία υπογράφουν από κοινού οι Πρόεδροι του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Μόνο με την πράξη που στηρίζεται στο άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ, με την οποία ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου διαπιστώνει την οριστική έγκριση του προϋπολογισμού, μετά από έλεγχο της ορθής διεξαγωγής της διαδικασίας, ολοκληρώνεται το ύστατο στάδιο της διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού της Ένωσης και προσδίδεται σε αυτόν υποχρεωτική ισχύς.

51 Το Δικαστήριο έχει κρίνει συναφώς ότι η πράξη που στηρίζεται στο άρθρο 203, παράγραφος 7, της Συνθήκης ΕΟΚ, το γράμμα του οποίου αντιστοιχεί προς εκείνο του άρθρου 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ, αφενός, λαμβάνεται από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου, υπό την ιδιότητά του ως εκτελεστικού οργάνου του Κοινοβουλίου, οπότε η ως άνω πράξη προέρχεται από αυτό, και, αφετέρου, προσδίδει υποχρεωτική ισχύ στον προϋπολογισμό, τόσο έναντι των θεσμικών οργάνων όσο και έναντι των κρατών μελών (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Συμβούλιο κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 8).

52 Το Συμβούλιο και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ωστόσο ότι η προσθήκη, με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, της διατάξεως που περιλαμβάνεται στο άρθρο 314, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κατά την οποία «[τ]ο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης», επηρεάζει τα έννομα αποτελέσματα τα οποία αναγνώρισε η προαναφερθείσα απόφαση Συμβούλιο κατά Κοινοβουλίου στην πράξη του Προέδρου του Κοινοβουλίου που διαπιστώνει την οριστική έκδοση του προϋπολογισμού. Δυνάμει της εν λόγω διατάξεως, ο προϋπολογισμός εγκρίνεται οριστικώς με πράξη του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, συνυπογραφόμενη από τους προέδρους των ως άνω θεσμικών οργάνων. Η πράξη που εκδίδεται βάσει του άρθρου 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ είναι απλώς μια διαπιστωτική πράξη εκδιδόμενη από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου.

53 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

54 Η διάταξη του άρθρου 314, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, που ορίζει ότι το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θεσπίζουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης, υπενθυμίζει ότι, κατά τα άρθρα 14, παράγραφος 1, ΣΕΕ και 16, παράγραφος 1, ΣΕΕ, το δημοσιονομικό καθήκον της θεσπίσεως του προϋπολογισμού ασκείται από κοινού από τα δύο αυτά θεσμικά όργανα.

55 Εντούτοις, το άρθρο 314, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει περαιτέρω ότι ο προϋπολογισμός θεσπίζεται «σύμφωνα με τις κατωτέρω διατάξεις». Πάντως, καμία διάταξη του άρθρου 314 ΣΛΕΕ δεν προβλέπει έκδοση, στο τέλος της διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού, πράξεως συνυπογραφόμενης από τους προέδρους του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

56 Έτσι, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου είναι ακριβώς εκείνος ο οποίος, υπό την ιδιότητά του ως εκτελεστικό όργανο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την έκδοση της στηριζόμενης στο άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ, πράξεως προσδίδει υποχρεωτική ισχύ στον προϋπολογισμό της Ένωσης, μετά το πέρας μιας διαδικασίας της οποίας χαρακτηριστικό είναι η κοινή δράση του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Συμβούλιο κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 8).

57 Το Συμβούλιο και το Βασίλειο της Ισπανίας παρατηρούν επιπλέον ότι η προσβαλλόμενη πράξη, που εκδόθηκε με ειδική νομοθετική διαδικασία, είναι παράνομη, καθόσον δεν έχει τη μορφή κανονισμού, οδηγίας ή αποφάσεως, αντιθέτως προς όσα προβλέπουν τα άρθρα 288 ΣΛΕΕ και 289, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

58 Το επιχείρημα αυτό είναι επίσης απορριπτέο.

59 Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 314 ΣΛΕΕ προβλέπει μιαν ειδική νομοθετική διαδικασία προσαρμοσμένη στη φύση του προϋπολογισμού, ο οποίος είναι ένα κυρίως λογιστικού χαρακτήρα έγγραφο, περιλαμβάνον τις προβλέψεις, όσον αφορά την Ένωση, όλων των εσόδων και των δαπανών που πρόκειται να πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια ορισμένης περιόδου. Το έγγραφο αυτό επισυνάπτεται, κατόπιν ελέγχου εκ μέρους του Προέδρου του Κοινοβουλίου του σύμφωνου με τη Συνθήκη ΛΕΕ χαρακτήρα της διαδικασίας, στην πράξη με την οποία ο τελευταίος διαπιστώνει την οριστική έγκριση του προϋπολογισμού δυνάμει του άρθρου 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ.

60 Έστω και αν η στηριζόμενη στο άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ πράξη προκύπτει από ειδική νομοθετική διαδικασία, λόγω της φύσεως του προϋπολογισμού η πράξη αυτή δεν λαμβάνει τη μορφή κυρίως ειπείν νομοθετικής πράξεως, υπό την έννοια των άρθρων 288 ΣΛΕΕ και 289, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, αλλά αποτελεί, εν πάση περιπτώσει, πράξη δεκτική προσφυγής υπό την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, καθόσον προσδίδει υποχρεωτική ισχύ στον προϋπολογισμό της Ένωσης.

61 Το Συμβούλιο διατείνεται ακόμη ότι η προσβαλλόμενη πράξη παραβιάζει τα προνόμια τα οποία του παρέχει το άρθρο 296, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι, «[ό]ταν δεν προβλέπεται στις Συνθήκες ο τύπος της προς έκδοση πράξης, τα θεσμικά όργανα επιλέγουν τον τύπο της πράξης αυτής κατά περίπτωση, τηρώντας τις εφαρμοστέες διαδικασίες και την αρχή της αναλογικότητας». Υποστηρίζει, συναφώς, ότι, ελλείψει διευκρινίσεων στο άρθρο 314 ΣΛΕΕ σχετικά με το είδος της πράξεως με την οποία θεσπίζεται ο προϋπολογισμός της Ένωσης, το Κοινοβούλιο όφειλε να διαβουλευτεί επ' αυτού με το Συμβούλιο. Οι παράμετροι που ορίζει το άρθρο 296, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η πράξη εγκρίσεως του προϋπολογισμού πρέπει να είναι μια πράξη η οποία συνυπογράφεται από τους προέδρους των δύο εμπλεκομένων οργάνων.

62 Ούτε το επιχείρημα αυτό μπορεί να γίνει δεκτό.

63 Πράγματι, το άρθρο 296, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν έχει εφαρμογή στο πλαίσιο της διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού την οποία προβλέπει το άρθρο 314 ΣΛΕΕ, διότι το τελευταίο αυτό άρθρο, ιδίως η παράγραφος 9 αυτού, προβλέπει ρητώς ότι η εν λόγω διαδικασία περατώνεται με την έκδοση πράξεως του Κοινοβουλίου, υπογραφόμενης από τον πρόεδρο του θεσμικού αυτού οργάνου.

64 Εξάλλου, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη πράξη, παρέβη το καθήκον της καλόπιστης συνεργασίας που πρέπει να διέπει τις σχέσεις μεταξύ των οργάνων. Προσάπτει, ειδικότερα, στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου ότι δεν ανταποκρίθηκε στις προσπάθειές του για την εξεύρεση μιας σύμφωνης με τις Συνθήκες και αμοιβαίως αποδεκτής λύσεως η οποία θα σεβόταν τόσο τις εξουσίες των θεσμικών οργάνων όσο και τα προνόμια του Προέδρου του Κοινοβουλίου. Προσάπτει επίσης στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου την παράλειψη ενημερώσεως του Προέδρου του Συμβουλίου, την ημέρα ψηφίσεως του προϋπολογισμού στην ολομέλεια, ήτοι τη 15η Δεκεμβρίου 2010, ενώ ο ίδιος ήταν παρών στην ψηφοφορία, για το περιεχόμενο της από 14 Δεκεμβρίου 2010 επιστολής του.

65 Ούτε αυτή η επιχειρηματολογία μπορεί να ευδοκιμήσει.

66 Πράγματι, από τα έγγραφα της δικογραφίας, ιδίως από τη δήλωση που παρατίθεται στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει σαφώς ότι, στις 15 Δεκεμβρίου 2010, επήλθε συμφωνία μεταξύ Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με το περιεχόμενο του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2011. Το γεγονός ότι τα δύο αυτά όργανα διαφωνούσαν επί του τρόπου επισημοποιήσεως της εν λόγω συμφωνίας δεν εμπόδιζε τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου να διαπιστώσει, στις 15 Δεκεμβρίου 2010, την περάτωση της κινηθείσας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 314 ΣΛΕΕ διαδικασίας και την οριστική έγκριση του γενικού προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2011.

67 Καθόσον, κατά το άρθρο 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου είναι μόνος αρμόδιος να υπογράψει την προσβαλλόμενη πράξη, δεν τίθεται ζήτημα παραβάσεως του καθήκοντος καλόπιστης συνεργασίας από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου.

68 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι οι τρεις πρώτοι λόγοι πρέπει να απορριφθούν.

69 Τέλος, το Συμβούλιο και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν, επικουρικώς, ότι η προσβαλλόμενη πράξη πρέπει να ακυρωθεί λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου, επειδή, από τη χρονική στιγμή κατά την οποία ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου έλαβε γνώση περί της ελλείψεως συμφωνίας μεταξύ Κοινοβουλίου και Συμβουλίου επί του είδους της πράξεως με την οποία εγκρίνεται ο προϋπολογισμός, ο Πρόεδρος αυτός δεν μπορούσε να διαπιστώσει την περάτωση της διαδικασίας εγκρίσεως του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2011.

70 Εντούτοις, καθόσον στις 15 Δεκεμβρίου 2010 επήλθε συμφωνία μεταξύ Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με το περιεχόμενο του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2011, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου, ενεργών σε πλήρη συμφωνία με τις διατάξεις του άρθρου 314 ΣΛΕΕ, μπορούσε να προβεί, την ίδια ημέρα, στην έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως.

71 Κατά συνέπεια, ούτε ο τελευταίος αυτός λόγος μπορεί να γίνει δεκτός.

72 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

73 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εφόσον το Συμβούλιο ηττήθηκε και το Κοινοβούλιο ζήτησε την καταδίκη του στα δικαστικά έξοδα, αυτό πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Βασίλειο της Ισπανίας, το οποίο παρενέβη στη διαφορά, θα φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα δικαστικά έξοδα.

3) Το Βασίλειο της Ισπανίας φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

(υπογραφές)